

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi

EuropeAid/140562/IH/SER/TR

Faaliyet 2.2.2. Tek Kullanımlık Plastikler ve Deniz Çöplerine İlişkin Yol Haritası Çalıştayı

Siem Haffmans, Stratejik Danışman
6-8 Mart 2024
İstanbul

Bölüm 1. SUP Direktifinin AB ülkelerinde uygulanması

- Giriş
- Adım 1: Belirli plastik ürünlerin yasaklanması
- Adım 2: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu
- Adım 3: Tüketimin azaltılması

Bölüm 2. İş fırsatları ve tasarım stratejileri

Soru-Cevap

DÖNGÜSEL EKONOMİ EYLEM PLANI

PPWR (Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Yönetmeliği)
(teklif)
AMBALAJ ve AMBALAJ ATIKLARI YÖNETMELİĞİ

PLASTİK STRATEJİSİ

YENİDEN KULLANIM VE GERİ DÖNÜŞÜM HEDEFLERİ

SUP TEK KULLANIMLIK PLASTİK

Tek Kullanımlık Plastikler Direktifi (SUP)

Amaçlar

Tek kullanımlık plastik ürünlere ilişkin AB kuralları, belirli plastik ürünlerin başta deniz çevresi olmak üzere çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemeyi ve azaltmayı amaçlamaktadır.

Ayrıca yenilikçi ve sürdürülebilir iş modelleri, ürünler ve malzemelerle dögüsel ekonomiye geçişi teşvik etmeyi ve böylece iç pazarın etkin işleyişine katkıda bulunmayı amaçlamaktadırlar.

SUP Direktifi

Adım 1: Bazı tek kullanımlık plastik ürünlerin yasaklanması (Temmuz 2021)

- Pipetler, çatal bıçak takımları ve tabaklar, EPS bardaklar, pamuklu çubuklar dahil olmak üzere SUP için pazar kısıtlaması

Adım 2: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu

- Tek kullanımlık gıda ambalajları, içecek bardakları ve kapları, ambalaj kağıtları ve hafif plastik poşetler için SUP harcı
- plastik içecek şişeleri için %90 toplama / geri dönüşüm (depozito sistemi)
- Farkındalık önlemleri (işaretleme)

Adım 3: Tüketimi azaltmaya yönelik önlemler

- Direktif, 2026 yılına kadar bu ürünlerin tüketiminde iddialı ve sürekli bir niceliksel azalma gerektirmektedir (2022 temel çizgisine kıyasla).
- İzleme

WHO WILL LEAD THE GAME TO CURB PLASTIC POLLUTION?

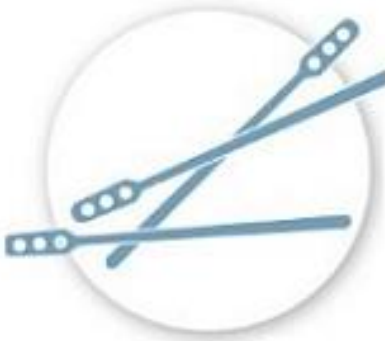
Adım 1: Bazı tek kullanımlık plastik ürünlerin yasaklanması (Temmuz 2021)

Çatal Bıçak,
Tabaklar,
Pipetler

Pamuklu
Kulak
Çubukları

İçecek
karıştırıcıları

Polisitren gıda
ve içecek
kapları

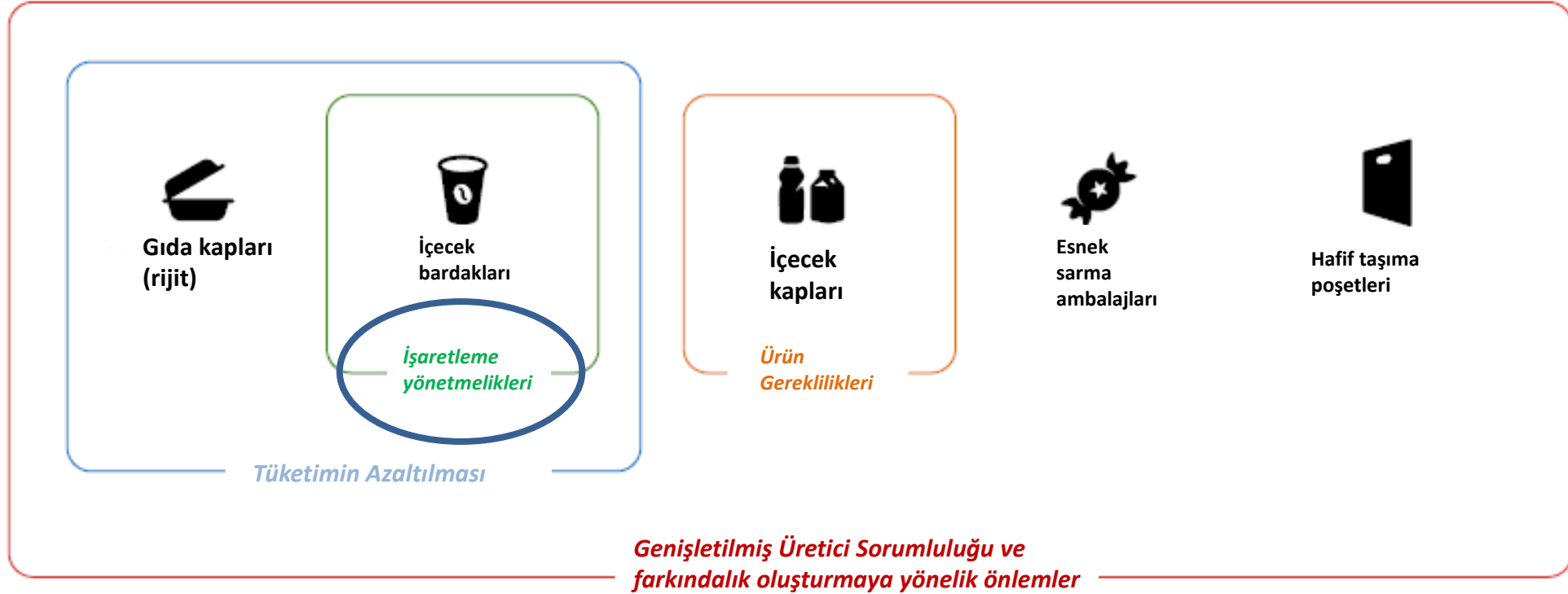
Oxo-bozunabilir
Plastik taşıma
poşetleri

This Project is funded by the European Union and the Republic of Turkey

Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek

Adım 2: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu

Adım 2: Farkındalık - zorunlu işaretleme (2022)

Piyasaya sürülen belirli tek kullanımlık plastik ürünler, ambalajına veya ürünün kendisine yapıştırılmış görünür, açıkça okunabilir ve silinmez bir işaret taşımaktadır. Bu ürünler şunları içerir:

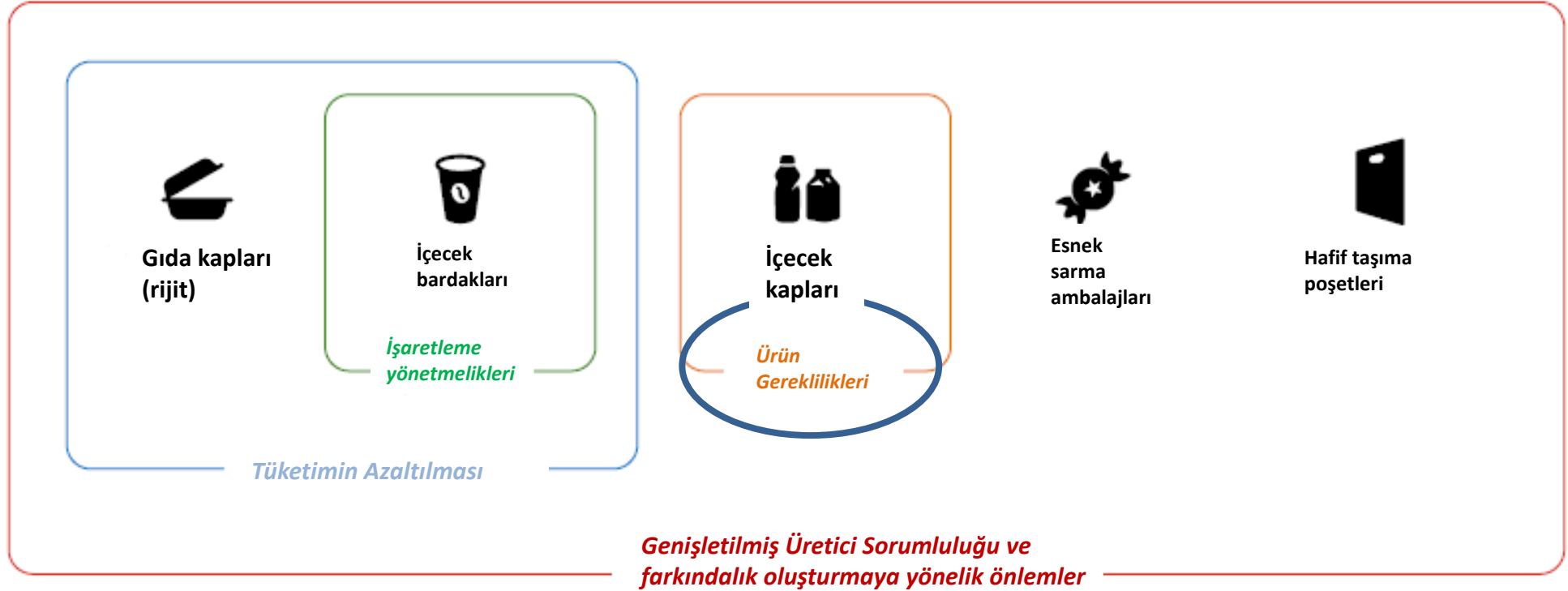
- hijyenik ürünler;
- ıslak mendiller;
- filtreli tütün ürünleri
- içecek bardakları

(AB) 2020/2151 sayılı Uygulama Yönetmeliği, bu ürünlere yönelik işaretleme özelliklerine ilişkin kuralları içermektedir.

Adım 2: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu

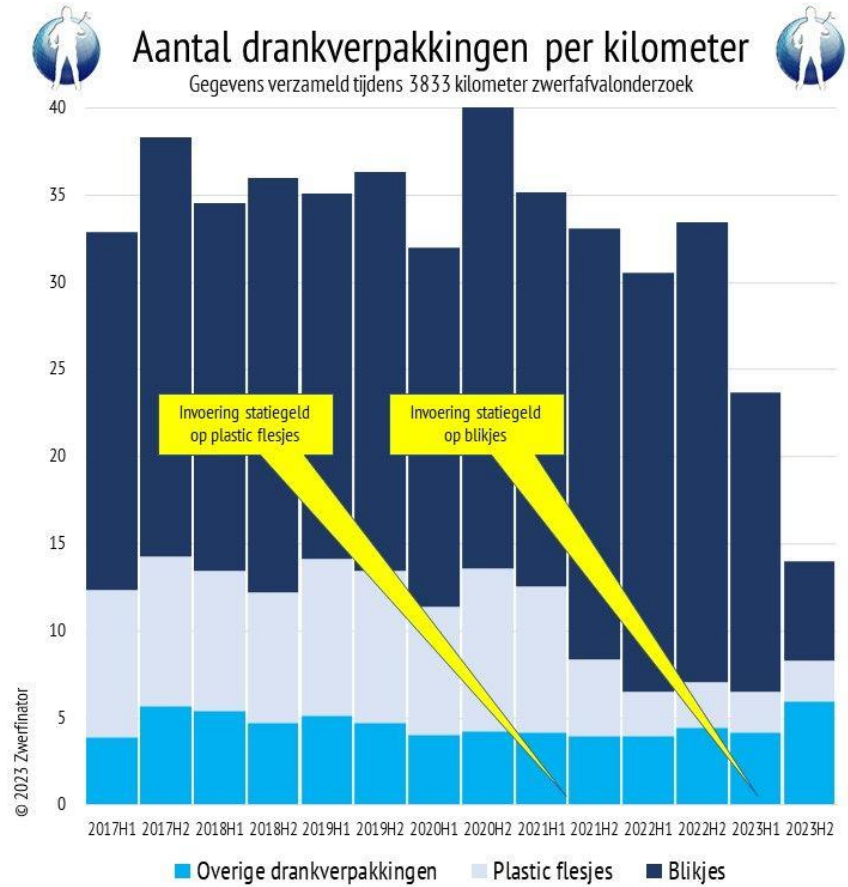
Adım 2: İçecek kapları

Plastik içecek kapları için özel gereklilikler:

- 2029'da plastik içecek şişeleri için %90 toplama/geri dönüşüm (ara hedef: 2027'de %77)
- Bu şişelerin üretiminde 2025 yılına kadar (PET şişeler için) en az %25, 2030 yılına kadar ise (tüm şişeler için) %30 geri dönüştürülmüş plastik kullanılmalıdır.
- Plastikten yapılmış kapaklar ve koruyucu kapaklar, ürünlerin kullanım amacı süresince kaplara takılı kalmalıdır

Depozito sistemi çöp miktarını azaltmaktadır:

- 'Zwerfinator'a göre plastik şişe ve teneke kutu miktarı, depozito sistemlerinin uygulanmaya başlamasından bu yana %50-70 oranında azalmıştır.

Depozito İade Sistemleri

Avrupa ülkeleri arasında DİS uygulamasının mevcut durumu temel olarak üç faktöre göre gruplandırılabilir:

- DİS'nin hâlihazırda **uygulanmakta olduğu** ülkeler,
- **mevzuatı kabul etmiş olan** ülkeler ve
- DİS uygulaması hakkında **tartışmaların devam etmekte olduğu** ülkeler.

Kaynak: <https://sensoneo.com/waste-library/deposit-return-schemes-overview-europe/>

Adım 2: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu

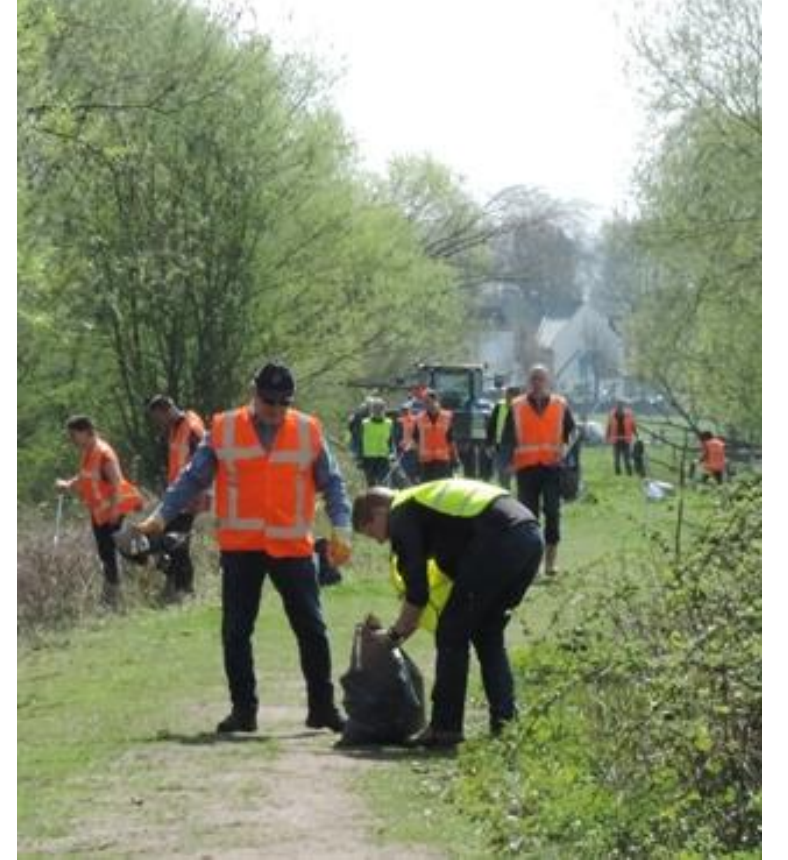

Hollanda - GÜS

Verpact (Ambalaj Atıkları Fonu) GÜS'ü (Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu) yönetmektedir: SUP ürünlerinin/ambalajlarının neden olduğu çöplerin temizlenmesi için mali katkı (**2,30 € / 1000 SUP birimi**).

Toplam ödeme, Bakan tarafından belirlenen alan tanımlarına göre (örneğin, nüfus, yüzölçümü veya yol (km)/su vb. ölçütler baz alınarak) söz konusu alan yöneticileri arasında paylaştırılmaktadır.

Daha fazla bilgi: Verpact (www.verpact.nl)

Almanya - EPR

2024 yılından itibaren, belirli tek kullanımlık plastik ürünlerin üreticileri, daha önce kamu tarafından finanse edilen kamusal alanlarda bertaraf ve temizlik için belirli maliyetleri üstlenmek zorunda kalacaktır. Alman Çevre Ajansı (UBA) bu amaçla Tek Kullanımlık Plastik Fonu'nu (SUPFund) yönetmektedir. SUPFund platformu DIVID, vergi ödemesi gereken şirketleri kaydetmek, SUPFund'a yapılan özel vergi ödemelerini yönetmek ve toplanan fonları kamu otoritesi yararlanıcılarına dağıtmak için kullanılmaktadır.

Tek kullanımlık plastik bardaklar için 1.236 avro/kg vergi öngörülmektedir; UBA'ya göre üreticiler plastik içeren sigara filtreleri için bile tek kullanımlık plastik fonuna 8.972 avro/kg ödemek zorunda kalacaktır.

Daha fazla bilgi için:

- Dijital Platform: DIVID kaydı ve vergi ödemesi (www.einwegkunststofffonds.de)

İlave yasaklar:

- **Fransa ve Portekiz** de Ocak 2024 itibariyle, bazı meyve ve sebzeler için 2026'ya kadar süren istisnalar ve çeşitli son tarihler ile birlikte, taze meyve ve sebzeler için SUP ambalaj yasağını kabul etmiştir. Fransa ayrıca 2022 yılından itibaren kamu idarelerinde ve etkinliklerde şişelenmiş su, konfeti, biyolojik olarak parçalanabilenler hariç olmak üzere çay ve bitki çayı poşetleri, basın yayın ve reklamlarda plastik ambalaj kullanımını yasaklamıştır.
- **İspanya**, kolay zarar gören ürünler için bir muafiyet olsa da, 1,5 kg'ın altındaki taze meyve ve sebzeler için tek kullanımlık plastik ambalajlara yönelik bir ilave yasağı kabul etmiştir.
- **Belçika** da 2022'den itibaren tüm plastik bardaklara yasak getirirken, plastik astarlı kağıt bardaklar için bir muafiyet tanımıştır.

Kaynak: Tek Kullanımlık Plastik Direktifi Uygulama Değerlendirme Raporu Eylül2022

This Project is funded by the European Union and the Republic of Turkey

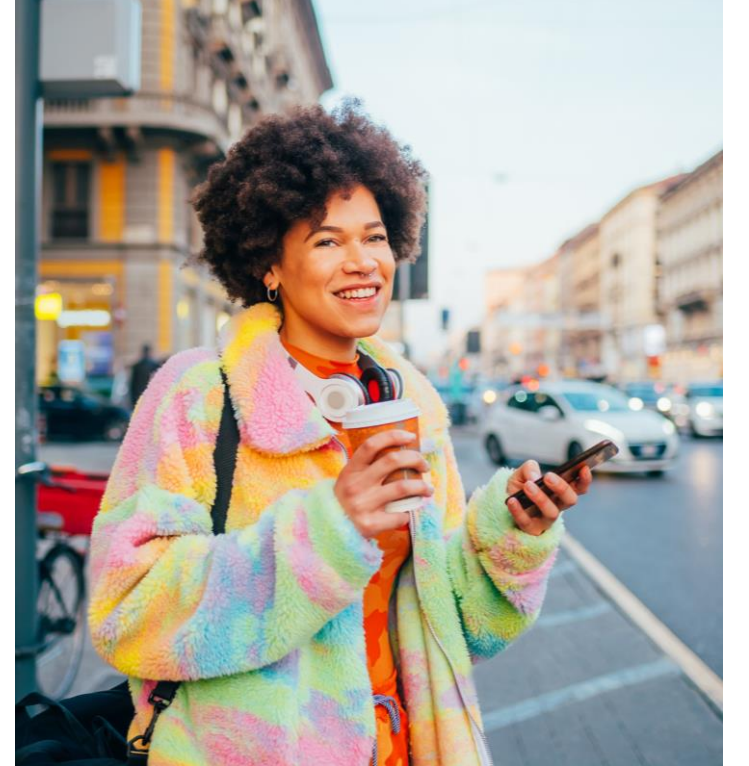
Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi için Teknik Destek

Adım 3: Tüketimin azaltılması

- Direktif, 2026 yılına kadar bu ürünlerin tüketiminde iddialı ve sürekli bir niceliksel azalma gerektirmektedir (2022 temel çizgisine kıyasla).
- İzleme

Bazı AB ülkeleri halihazırda iddialı azaltım hedefleri belirlemiştir:

- **Hollanda**'nın 2026 yılında plastik gıda kapları ve içecek bardaklarının miktarını %40 oranında azaltma hedefi bulunmaktadır.
- **Fransa**, 2025 yılında plastik ambalajlar için %20'lik bir azaltım hedefi ve 2030 yılına kadar piyasaya sürülen plastik şişeler için %50'lik bir azaltım hedefi belirlemiştir.
- **Yunanistan**, azaltım stratejisinde ağırlıklı olarak paket servis sektörünü hedef alarak, tüm SUP içecek bardakları ve gıda kapları için 2024 yılına kadar %30 ve 2026 yılına kadar %60 ulusal azaltım hedefi belirlemiştir.
- **İspanya**: 2026'ya kadar %50 ve 2030'a kadar %70 azaltım

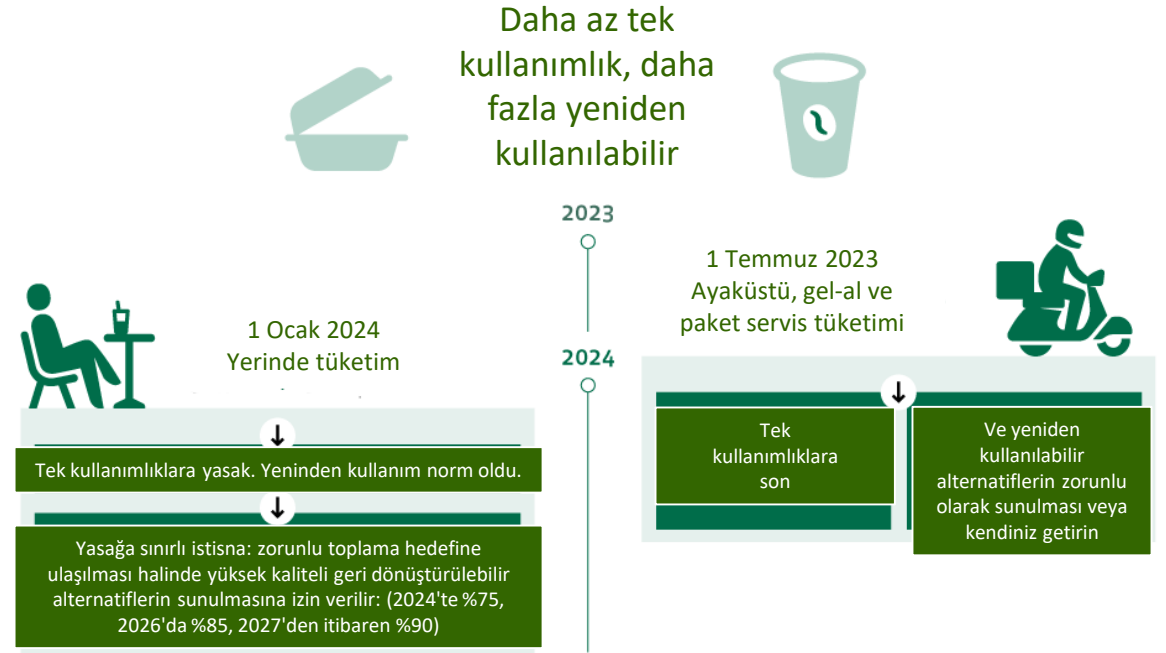

Adım 3: Tüketimin azaltılması

Hollanda'nın 2026 yılında plastik gıda kapları ve içecek bardaklarının miktarını %40 oranında azaltma hedefi bulunmaktadır.

- Ayaküstü tüketim > artık ücretsiz tek kullanımlık ürünler yok ve yeniden kullanılabilir alternatiflerin sunulması zorunlu
- Yerinde tüketim > tek kullanımlık malzeme yasağı

Almanya, Ocak 2023 itibariyle 81 metrekareden büyük ve 6 çalışanı olan restoran ve paket servis işletmelerinin yeniden kullanılabilir bardak ve gıda kapları kullanmasını zorunlu hale getirmiştir.

Bölüm 2. İş fırsatları ve tasarım stratejileri

AB SUP düzenlemelerine yönelik reaksiyon göstermek için farklı stratejiler var mı?

- 1. Sıfır atık > ambalaj yok**
- 2. Yeniden kullanılabilir ambalaj**
- 3. Plastik içermeyen alternatifler**
- 4. Geri dönüştürülebilir tasarım**

İş fırsatları ve tasarım stratejileri

1. Sıfır atık > ambalaj yok

Her ambalaj birimi, güvenlik ve işlevsellikten ödün vermeksizin ağırlık, hacim ve ambalaj katmanları açısından minimum boyuta indirilmelidir.

Örnek: Doğal Markalama

" Doğal Markalama, meyve kabuğunun üst yüzeyine lazerle çok nazik bir işaret koyuyor. Bazı durumlarda bu işaret kabukta bir depigmentasyon yaratmaktadır. Diğer durumlarda ise kabuğun rengini değiştiren bir reaksiyona neden olmaktadır".

İş fırsatları ve tasarım stratejileri

2. Yeniden kullanılabilir ambalaj

SUP ve AAKY yönetmelikleri tek kullanımlık ambalajlar yerine yeniden kullanılabilir ambalaj seçeneklerini destekleyecektir.

Örnek: MacDonalDs - Fransa

McDonald's Fransa, 20'den fazla koltuğu olan restoranların yeniden kullanılabilir ve yıkanabilir servis kapları sunmasını zorunlu kılan yerel yasalara uymak için fast food restoranlarında kullanılmak üzere bir dizi yeniden kullanılabilir sofrta takımı geliştirmiştir.

Not: McDonald's International, şirketin "Fransa'nın şablon olmasını istemediğini çünkü bunun işe yaramadığına kesinlikle inandıklarını" belirtmiştir.

İş fırsatları ve tasarım stratejileri

3. Plastik içermeyen alternatifler

Plastik içermeyen tek kullanımlık ürünler ve ambalajlar SUP düzenlemelerine tabi değildir. Kağıt bardakların ve plastik kaplamalı ambalajların ve biyoplastiklerin de SUP yönetmeliklerine tabi olduğunu unutmayınız.

Örnek: Şeker kamışı kağıdı ve mukavva

Piyasada çok sayıda plastik içermeyen alternatif bulunmaktadır.

Ancak SUP yönetmeliklerinin plastik içermeme tanımı konusunda çok katı olduğunu unutmayınız.

İş fırsatları ve tasarım stratejileri

4. Geri dönüşüm / Geri dönüştürülebilir tasarım

Geri dönüşüm, SUP yönetmelikleri için bir çözüm değildir. Ambalaj ve Ambalaj Atıkları yönetmeliği AB ülkeleri için geri dönüşüm konusunda daha yüksek asgari hedefler belirleyecektir.

Örnek: Hollanda'da kullanılan kağıt bardaklar

Yerinde tüketimde kullanılan plastik kaplamalı kağıt bardakların geri dönüşümüne yalnızca 2024 yılında en az %75 ve 2029 yılında %90 zorunlu toplama ve geri dönüşüm oranı ile izin verilmektedir.

Sorularınız için

Siem Haffmans

Döngüsel Ekonomi Stratejik Danışmanı
E-posta | s.haffmans@partnersforinnovation.com
www.partnersforinnovation.com

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Teşekkürler.

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPACevre

@turkiyedonguseleekonomi

@trdonguseleko

@ipacevre

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre/Environment TÜRKİYE

Türkiye Döngüsel Ekonomi

IPA Çevre

dongusel.csb.gov.tr